

forum for
natur og
friluftsliv
TROMS

NVE
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

27. august 2015

Høringsuttalelse til Hjemtverrelva småkraftverk i Nordreisa kommune

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Troms er kjent med at NVE har mottatt søknad fra Hjemtverrelva Kraft SUS om å bygge småkraftverk i Hjemtverrelva i Nordreisa kommune. Vi har samarbeidet med en rekke frivillige natur- og friluftslivorganisasjoner, blant annet Nord-Troms Turlag, for å koordinere kunnskap og innspill til saken. FNF Troms ønsker å komme med følgende innspill.

Generelle merknader

FNF Troms ønsker først å påpeke det store presset på vannressursene i fylket. Per i dag ligger over 40 søknader inne hos NVE. Av tidligere vannkraftsaker i fylket er 90 gitt konsesjon, kun 18 er avslått. FNF Troms registrer det store antallet utbyggingssaker med bekymring da vi ser at viktige natur- og friluftsverdier ofte blir skadelidende. Sumeffektene er særlig utfordrende. Dagens situasjon er preget av en planløs småkraftutbygging hvor landskap, biologisk mangfold, naturkvaliteter, folkehelse og opplevelseskvaliteter forringes. Vi oppfordrer til at disse verdiene tillegges ytterligere vekt i tiden framover.

2015 er det offisielle «Friluftslivets år» hvor friluftslivet skal vies ekstra oppmerksomhet, både hva gjelder aktivitet og areal. Friluftslivet er avhengig av gode og varierte areal for å blomstre, noe som gir grobunn for livskvalitet, glede, mestring, rekreasjon, bolyst, næring, folkehelse m.m. FNF Troms oppfordrer NVE til å benytte Friluftslivets år til å vektlegge friluftsverdiene ytterligere i sin saksbehandling av småkraftsøknader. Hovedmålsetningen med året er å skape varige resultater og økt aktivitet. Å bevare verdifulle elver og uberørte friluftsområder for kommende generasjoner vil være nødvendige bidrag for å oppfylle dette målet.

Behovet for kraft

FNF Troms ønsker å understreke at Norge og Nord-Norge har overskudd på kraft. Nordland har et overskudd på hele 40 %, og kraftoverskuddet vil øke ytterligere de neste årene. I Troms er situasjonen noe mer nyansert, likevel er potensialet for effektivisering av gamle kraftverk stort. Det er også store muligheter for energisparing- og effektivisering i en rekke andre sektorer i fylket. I den grad nye fornybarprosjekter må bygges ut ser vi at dette gjøres helhetlig og at de minst konfliktfylte områdene vurderes på et solid kunnskapsgrunnlag. I dag mener vi at tempoet og omfanget av småkraftutbyggingen er unødig høy, samt at kost-nytte ofte er lite balansert hva gjelder kraft produsert per negativ konsekvens for allmenne interesser og inngrep i naturen. FNF Troms ønsker også å understreke at NVE og OED allerede har innvilget nok konsesjoner til å

FNF Troms, c/o Bioforsk Nord Holt, Pb. 2284, 9269 Tromsø
Tlf: 4141 7339 E-post: troms@fnf-nett.no Internett: www.fnf-nett.no/troms

FNF Troms er et samarbeidsforum for 13 natur- og friluftslivorganisasjoner i Troms som til sammen representerer rundt 15000 medlemmer. Medlemsorganisasjoner: Troms Turlag, Harstad Turlag, Norges Turmarsjforbund Troms, Naturvernforbundet i Troms, 4H Troms, KFUK-KFUM-speiderne Troms, Troms Fylkeskystlag, Troms Orienteringskrets, Norges Jeger- og Fiskerforbund Troms, Nord-Troms Krets av Norges Speiderforbund, Framtiden i våre hender Tromsø, Nord-Norsk Botanisk forening, Tromsø Casting og Fluefiskeforening.

oppfylle elsertifikatavtalen med Sverige om å øke produksjonen med fornybar kraft til 26, 4 TWh til 2020.

FNF Troms har følgende innspill Hjemtverrelva kraftverk:

FNF Troms mener det er viktig å se søknaden om Hjemtverrelva kraftverk i sammenheng med de 11 småkraftsakene i Nordreisa og Kåfjord som var på høring i 2012. Av fire omsøkte kraftverk i Rotsunddalen, ble tre avslått. FNF Troms ønsker å berømme NVE for å ivareta indre deler av Rotsund ved å la Rotsundelva, Iselva og Øvre Tømmerelv renne fritt. Dette var i samsvar med anbefalinger fra både FNF Troms, fylkesmannen, fylkeskommunen og reindrifta. NVEs begrunnelser for å ivareta dette området var begrunnet i de store verdiene for friluftsliv, landskap, urørthet, reindrift, samt i noen av tilfellene biologisk mangfold og naturtyper.

I avslaget fra 2013 skriver NVE: «NVE mener at Rotsundelva (samt Øvre Tømmerelv og Iselva) må betraktes som en del av et større område i indre del av Rotsunddalen som har store landskapskvaliteter, oppleves som urørt, og har høy verdi for friluftsliv. Vi ilegger dette stor vekt i vår vurdering av konsesjonsspørsmålet.»

Hjemtverrelva er også lokalisert i indre deler av Rotsunddalen, i tilknytning til det området NVE refererer til å ha store landskapskvaliteter m.m. Elva ligger kun en drøy kilometer fra Øvre Tverrelva og Iselva, som begge ble avslått. FNF Troms mener det er avgjørende å se dette området i sammenheng og at Hjemtverrelva inkluderes i det særegne storskalalandskapet som bevares i indre Rotsund. Oppover Hjemtverrelva omslutes en fort av de mektige tindene og gryteformasjonen i vest, med Steinfjellet og Svartfjellet, sistnevnte på 1183 moh. På nordvestsiden av disse fjellene er allerede Kristianelv gitt konsesjon. Knappe to kilometer langere ned i dalen er også Nedre Tverrelva gitt konsesjon. Sistnevnte påvirker et mye brukt friluftsområde, samt gråor-heggskogen som trekker seg oppover dalen. Dette må tas i betraktning i saksbehandlingen.

Ved forrige konsesjonsrunden om utbygging i indre deler av Rotsund, var det stor motstand blant lokalbefolkningen og mange sendte inn høringsuttalelser hvor de fremmet natur- og friluftsverdiene i indre Rotsund. Flere påpekte også at det var utfordrende i et lite samfunn å stå opp mot næringsinteressene. FNF er spent på hvor mange som engasjerer seg med å sende innspill i denne høringsrunden, men vi anbefaler NVE å ta med seg innspillene fra 2012, som i stor grad belyser det samme område som Hjemtverrelva ligger i.

Biologisk mangfold

Det er registrert en forekomst av den verdifulle naturtypen gråor-heggskog som strekker seg fra sjøen og opp langs Rotsundelva. Lokaliteten er blant landets nordligste og er av stor verdi. Hele strekningen er vurdert å kunne ha A-verdi, mens delen ved Helgeli som blir berørt av en eventuell utbygging er vurdert å ha B-verdi (regional). Ved en utbygging av konsesjonsgitte Nedre Tverrelva vil det føre til konflikt med denne naturtypen, hvor biomangfoldrapporten konkluderte med at det beste for lokaliteten er å la den forbli upåvirket. I tillegg vil gråor-heggskogen kunne bli indirekte påvirket av redusert vannføring som følge av en utbygging. FNF Troms mener det er konfliktfullt å forringe omfanget av denne verdifulle naturtypen ytterligere ved å tillate utbygging av Hjemtverrelva.

Friluftsliv

FNF Troms ønsker å trekke fram Troms fylkeskommune sin verdikartlegging av friluftsområder. Dette har vært en flerårig prosess med bred medvirkning. Resultatene viser at Hjemtverrelva ligger innenfor et B-område, dvs kategorisert som viktig for friluftsliv. I beskrivelsen heter det blant annet:

Et relativt mye brukt nærturområde på sommeren som også får noen besøkende på vinteren på ski fra Sorbmegaisa (toppturaktivitet). Det er flere trimpostkasser i området, inkludert "10 på topp" destinasjonen Steinfjellet. Det er flere fine stier og bra fiske i noen av fjellvannene i området. Det er også endel bærplukking, fiske i elva og elgjakt i området.

Elva ligger på grensen til A-område. Litt lengre inn i Rotsunddalen er friluftsområdet kategorisert til svært viktig. Det er klart at Rotsunddalen er hyppigere benyttet enn lia oppover Hjemtverrelva, men FNF Troms mener områdene likevel må sees i sammenheng.

INON

Hva gjelder endringer i INON vil sone 1 bli redusert med 3,6 km² og sone 2 med 1,3 km². Dette vektlegges å ha liten konsekvens. FNF Troms er enige i at tallene i seg selv ikke er meget store, men mener en bør se tapet i sammenheng med inngrepsfri natur som går tapt i sammenheng med konsesjonene som ble gitt i 2012. De konsesjonsgitte tiltakene innebar (i følge NVE) et bortfall av INON-områder på ca. 64 km², noe som er omtrent 10 % av det totale INON-områdene i Kåfjord og Nordreisa. FNF Troms vil påpeke at store deler av disse var villmarkspregede områder, og som en sammenligning at i 10 årsperioden 1998 - 2008 tapte hele Troms fylke ca. 40 km² villmarkspregede områder.

Viktigere enn selve INON-tallene i denne sammenheng er storskalalandskapet i indre Rotsunddalen. Dette vil bli betydelig berørt uansett hvordan INON-tallene slår ut. Hentet fra NVE sitt vedtak om Øvre Tverrelva kraftverk (like ved), kan vi lese: «*I drøftingen av de landskapsmessige virkningene for Øvre Tverrelva over, er det NVEs oppfatning at indre del av Rotsunddalen må vurderes som ett sammenhengende, urørt område, uavhengig av hvordan dette påvirker INON*». FNF Troms synes dette er en god vurdering av NVE, og håper det samme perspektivet benyttes i vurderingen av Hjemtverrelva.

Samlet belastning

Troms er preget av stort press på vassdragsressursene og mange kraftutbygginger. Tettheten av småkraftverk vokser, og vil samlet føre til ytterligere negative konsekvenser for natur, landskap og friluftsliv, enn de ville gjort hver for seg. I tillegg må inngrepene vurderes etter naturmangfoldloven opp mot andre eksisterende inngrep i områdene.

Det er viktig å ta hensyn til andre inngrep i området og benytte en økosystemtilnærming, jfr. naturmangfoldloven § 10, når en vurderer konsekvenser. I Nordreisa er det allerede gitt flere konsesjoner til småkraftutbygging, som tidligere nevnt.

FNF Troms ønsker å understreke at den systematiske nedbyggingen av elver i Troms, i dagens omfang, fører til at NVE må hensynta lokale og regionale verdier i større grad, enn om det gjaldt et enkeltprosjekt. Dette gjelder både friluftsområder langs upåvirkede elver, intakt kyst-/fjellandskap, biologisk mangfold, og naturtyper (som gråor-heggskog, verdi B, i Hjemtverrelva sitt tilfelle). Dersom mange nok fossesprutsoner, bekkekløfter, kilder og habitat til for eksempel fossefall blir utbygd, til tross for at de «kun» har lokal/regional verdi, vil dette kunne føre til store negative konsekvenser i sum. FNF Troms anbefaler NVE å legge særlig vekt på sumeffektene i saksbehandlingen.

FNF Troms til slutt minne om at midlere årsproduksjon for Hjemtverrelva kraftverk kun er 1,53 GWh, omtrent utelukkende i sommermånedene hvor behovet allerede er dekket. Vi ser ikke at de positive konsekvensene av å bygge ut overstiger de negative følger for allmenne interesser i denne saken.

FNF Troms oppfordrer NVE til at friluftsliv, landskap, biologisk mangfold og sumeffekter tillegges særlig vekt i behandlingen av Hjemtverrelva. Vi ønsker å inviteres med på befaring for å følge opp saken videre.

For Forum for Natur og Friluftsliv Troms
Eivind Høstmark Borge
Fylkeskoordinator

Kopi:
Fylkesmannen i Troms
Troms Fylkeskommune
Nordreisa kommune